

Ombudsmanden for Inatsisartut

Beretning for 2021

2.2 Inhabilitet i forvaltningen

Af fuldmægtig Maliina L. Lyberth

I et lille samfund kan det vanskeligt undgås, at en sagsbehandler indenfor den offentlige forvaltning til tider kommer i den situation, at sagsbehandleren har en relation til en borger, som sagsbehandleren skal træffe en afgørelse over for.

Borgerne i et retssamfund skal altid kunne have tillid til, at offentlig forvaltning udøves på en måde, der er saglig og korrekt. Netop forebyggelsen af, at der træffes usaglige og urigtige afgørelser i den offentlige forvaltning, er det helt centrale formål med reglerne om inhabilitet i forvaltningen.

Reglerne om inhabilitet fremgår af kapitel 2 i sagsbehandlingsloven.

I hvilke tilfælde kan der foreligge inhabilitet?

Ifølge sagsbehandlingslovens § 3, stk. 1, er en sagsbehandler i den offentlige forvaltning inhabil i forhold til en bestemt sag, hvis:

1. Sagsbehandleren har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald, eller er (eller tidligere har været) repræsentant for nogen, som har en sådan interesse. Dette er også kaldet parts- eller repræsentationsinhabilitet.
2. Sagsbehandlerens nære familie, som f.eks. ægtefælle, søskende mv., der har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald eller er repræsentant for nogen, som har en sådan interesse. Dette er også kaldet slægtskabsinhabilitet.
3. Sagsbehandleren deltager i ledelsen af, eller har en nær tilknytning til et selskab, forening eller lign., som har en særlig interesse i sagens udfald. Dette er også kaldet selskabsinhabilitet.
4. Sagen vedrører klage eller udøvelse af kontrol- eller tilsynsvirksomhed over for en anden offentlig myndighed, som sagsbehandleren tidligere har medvirket til afgørelsen af i denne myndighed. Dette er også kaldet toinstansinhabilitet.
5. Der i øvrigt er omstændigheder, som er egnede til at så tvivl om sagsbehandlerens upartiskhed. F.eks. et nært venskabsforhold, uvenskab/fjendskab med parten, eller at sagsbehandleren på forhånd har udtalt sig offentligt om udfaldet af en given sag.

Hvordan skal myndigheden reagere i tilfælde af inhabilitet?

Den sagsbehandler, som mener at være, eller muligvis at være inhabil i forhold til behandlingen af en bestemt sag, skal snarest muligt orientere sin leder herom, medmindre det er åbenbart, at forholdet ikke har betydning. Dette fremgår af sagsbehandlingslovens § 6, stk. 1.

Myndigheden skal derefter afgøre, om sagsbehandleren er inhabil. Den pågældende sagsbehandler må ikke selv deltage i afgørelsen af, hvorvidt pågældende er inhabil, medmindre andet er fastsat i henhold til lov. Dette fremgår af sagsbehandlingslovens § 6, stk. 2 og 3.

§ 6. Den, der er bekendt med, at der for den pågældendes vedkommende foreligger forhold, som er nævnt i § 3, stk. 1, skal snarest underrette sin foresatte indenfor myndigheden herom, medmindre det er åbenbart, at forholdet er uden betydning. For så vidt angår medlemmer af en kollegial forvaltningsmyndighed gives underretningen til myndigheden.

Stk. 2. Spørgsmålet om, hvorvidt en person er inhabil, afgøres af den i stk. 1 nævnte myndighed.

Stk. 3. Vedkommende må ikke selv deltage i behandlingen og afgørelsen af spørgsmålet om inhabilitet, jf. dog § 4, stk. 1 og 2. Dette gælder dog ikke på områder, hvor andet er fastsat i henhold til lov.

Hvad kan myndigheden gøre i tilfælde af sagsbehandlerens inhabilitet?

"Vejledning til sagsbehandlingsloven", som er udgivet i 1994 af daværende Grønlands Hjemmestyres Lovkontor, beskriver forskellige muligheder for den praktiske tilrettelæggelse af arbejdet i tilfælde af inhabilitet.

For at undgå inhabilitet i sagsbehandlingen vil sagen normalt blive overdraget til en anden medarbejder inden for myndigheden. Dette kaldes substitution. I en kollegial forvaltningsmyndighed kan det arrangeres, at der træffes afgørelse i sagen uden den inhabile sagsbehandlers medvirken eller ved indkaldelse af en anden sagsbehandler som stedfortræder for den inhabile sagsbehandler.

I tilfælde af sagsbehandlerens inhabilitet vil det derfor oftest være mest enkelt blot at "bytte sager", og dermed lade en habil sagsbehandler inden for myndigheden behandle sagen.

Undtagelser i inhabilitetsreglerne

I sagsbehandlingslovens § 4 er der fastsat undtagelser til hovedreglerne om inhabilitet.

Det fremgår af sagsbehandlingslovens § 4, stk. 1, at bestemmelserne om inhabilitet i § 3 ikke gælder, såfremt det ikke er muligt eller forbundet med store vanskeligheder at foretage substitution af den inhabile sagsbehandler.

Efter denne bestemmelse vil det være muligt for en inhabil sagsbehandler at medvirke til behandlingen af en sag i situationer, hvor sagens uopsættelige karakter gør det særdeles vanskeligt eller umuligt at foretage substitution.

§ 4. Bestemmelserne i § 3 gælder ikke, hvis det vil være umuligt eller forbundet med væsentlige vanskeligheder at lade en anden træde i den pågældendes sted under sagens behandling.

Stk. 2. For medlemmerne af en kollegial forvaltningsmyndighed gælder bestemmelserne i § 3, selv om en stedfortræder ikke kan indkaldes. Bestemmelsen gælder dog ikke, hvis myndigheden ville miste sin beslutningsdygtighed eller det af hensyn til myndighedens sammensætning ville give væsentlig betænkelighed, dersom medlemmet ikke kunne deltage i sagens behandling, og behandlingen ikke kan udsættes uden væsentlig skade for offentlige eller private interesser.

Stk. 3. Ved kollegiale forvaltningsmyndigheders valg af medlemmer til hverv kan et medlem uanset bestemmelserne i § 3 deltage, selv om medlemmet er bragt i forslag. Bestemmelserne i § 3 gælder ikke for kommunalbestyrelses beslutninger om vederlag m.v. til medlemmerne.

Habilitetsbetragtninger i ombudsmandens udtalelse 2021-6

I sagen 2021-6 havde Qeqqata Kommunua i over halvandet år undladt at behandle en ansøgning om støtteperson til et barn, da kommunen vurderede, at flere af kommunens sagsbehandlere var inhabile.

I sagen udtalte ombudsmanden, at kommunens manglende reaktion på ansøgningen om støtteperson på grund af habilitetsbetragtninger efter ombudsmandens opfattelse havde været den primære årsag til den lange sagsbehandlingstid.

Ombudsmanden mente, at kommunen burde have behandlet ansøgningen, f.eks. ved at bytte sager, eller ved at de inhabile sagsbehandlere alligevel behandlede sagen, hvis det ikke var muligt eller forbundet med væsentlige vanskeligheder at substituere de inhabile sagsbehandlere, jf. sagsbehandlingslovens § 4, stk. 1.

Ombudsmanden kritiserede kommunens sagsbehandlingstid og manglende reaktion som følge af inhabilitet.